

4. ULUSLARARASI BOR SEMPOZYUMU 15-17 EKİM 2009 TARİHLERİNDE ESKİŞEHİR'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü tarafından düzenlenen 4. Uluslararası Bor Sempozyumu 15 Ekim 2009 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kongre Merkezinde açılış konuşmaları ile başladı. Yaklaşık 400 delegenin katıldığı sempozyumda 71 çağrılı bildiri ve 26 poster sunumu yapıldı. Sempozyum, Kırka Bor İşletmesi ve Frig vadisine yapılan teknik gezilerle 17 Ekim 2009 tarihinde sona erdi.

Aynı tarihlerde, 8 kuruluş ve firmanın ürünlerinin ve faaliyetlerinin yer aldığı sergi de düzenlendi

Oda Başkanımız Mehmet TORUN'un açılış konuşması :

Özellikle sanayi devrimiyle artan hammadde ihtiyacının karşılanması için gelişmiş ülkelerin başka ülkelere ait kaynaklara ulaşma talepleri de hızlanmıştır. Bu amaçla her türlü yolu mübah sayan emperyalist ülkeler savaşlar, soykırımlar dahil her yola başvurmuşlar ve başvurumaktadırlar. Kapitalizmin son şekli olan yeni dünya düzeni kapsamında uygulanan neo-liberal politikalarla bu talan daha da hız kazanmıştır. Bir sömürü düzeni ve eşitsiz paylaşım sistemi olan kapitalizm, insanlığa

acı, gözyaşı ve umutsuzluktan başka bir şey vermemiştir. Bu nedenle dünyanın dört bir yanında sisteme karşı yüksek sesli itirazlar artmaktadır. Daha geçen hafta İstanbul'da toplanan paranın efendileri bile bu düzenin böyle devam edemeyeceğini söylemek zorunda kalmışlardır. Dünya Bankası Başkanı Robert Zoellick, günah çıkarmış; "Bu yıl 59 milyondan fazla insanın işini kaybedeceğini, Afrika'nın Sahra altındaki az gelişmiş bölgelerinde 30 bin ile 50 bin bebeğin ölebileceğini, hayatların mahvolduğunu, kız çocuklarının okula gidemediğini, ev kadınlarının hangi yemek öğününü kessek diye düşünür hale geldiğini" söylemiştir. Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Dominique Strauss-Kahn ise "Dünya Bankası'nın açıkladığı gibi kriz sonrasında 90 milyon insan ağır yoksullukla karşı karşıya kalacak. Bu da bazı ülkeler için siyasi istikrarsızlık ve savaşlara neden olabilecek" derken, Başbakan Erdoğan'da "Dünyanın bir bölümü sınırsız bir şekilde tüketirken diğer bir bölümü de açlık nedeniyle hayatta kalma mücadelesi veriyor. Dünyanın bir kısmında inanılmaz bir israf yaşanırken, diğer bir kısmında ne yazık ki bir avuç pirinç bulmak dahi imkânsız

hale geldi. Bir kesim zenginleşirken diğer kesim fakirleşti. Bir yerde refah artarken diğer bir yerde sefalet arttı” diyerek yıllardır bilinen gerçekleri söylemekte, ancak çözüm için yine aynı sistemin devamından başka bir şey de önermemektedirler. Oysa çözüm bellidir. Savaşızsız, sömürsüz, insanı merkeze alan bir sistem tüm insanlığın kurtuluşu olacaktır.

Değerli Konuklar

Ülkelerin kalkınmaları, refah toplumu olmaları kaynaklarını verimli ve doğru kullanmaları ile doğru orantılıdır. İnsan kaynakları başta olmak üzere, doğal kaynaklarını planlı bir şekilde değerlendiren ülkeler kalkınma yarışında öne geçmektedir. Bir ülkenin zengin doğal kaynaklara sahip olması elbette önemli bir avantajdır. Ancak daha da önemlisi o kaynakları koruyabilmesi ve doğru bir şekilde değerlendirebilmesidir. Ülkemiz, bor rezervleri açısından çok şanslı bir konumdadır. Dünya rezervlerinin yaklaşık % 75’ine sahip olmanın yanı sıra kalite ve üretim kolaylığı açısından da önemli bir değere sahip olmamıza karşın bu kaynakları yeterince kullanabildiğimiz söylenemez. 1850 yılından beri bilinen bor rezervlerimiz uzun yıllar yabancı şirketlerce tüketilmiş ve artı değer yurt dışına taşınmıştır. Emperyalizmin klasik bir yöntemi olan kay-

naklara sahip olma ya da kaynakları kontrol etme uygulaması madenlerimizde de uygulanmıştır. Yakın tarihimize göz attığımızda, Galata Bankerleri, Osmanlı’ya borç verme karşılığında bor sahaları ruhsatlarının yabancı şirketlere devrini istemiştir. Bugünün borç veren kuruluşu IMF’ nin de borca karşılık benzer taleplerde bulunacağı bilinmelidir.

Halen yürürlükte olan 2840 sayılı yasa ve Maden Kanunu’nun 49. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde ruhsat hakkı kamu kuruluşumuza ait olan bor rezervleri üzerinde yıllardır oyun oynanmak istenmektedir. Ancak, Odamız başta olmak üzere kamuoyunun duyarlılığı sayesinde henüz istediklerine ulaşamayan belli kesimlerin uygun zamanda bu taleplerini yineleyecekleri de unutulmamalıdır.

Bor madeninin çok çeşitli kullanım alanının olması ve gelecekte de daha çok önem kazanacağı bilinmesi stratejik konumunu güçlendirmektedir. Bor pazarı, sınırlı üretici olması ve ürün grubunun birbirlerini ikame edebilme özelliklerinin ürün çeşitlendirmesi gerektirmesi sebebiyle, diğer maden ve metal pazarlarından çok ayrı bir yapıya sahiptir. Bu pazarı, diğer maden veya metal borsalarında olduğu gibi, piyasa şartlarında oluşan fiyatlara göre alım-satım işlemlerinin gerçekleştirildiği bir pazar olarak görmemek gerekir. Bu piyasadaki fiyatlar, ürün ve pazar koşulları dikkate alınarak belirlenen denge fiyatlarıdır. Dolayısıyla, sahip olduğumuz yüksek miktar ve kalitedeki rezervden sağlanacak faydanın en üst seviyeye çıkarılabilmesinin koşullarını oluşturmak, diğer bir deyimle katma değerleri daha yüksek ürünlere yönelmek büyük önem taşımaktadır.

Diğer taraftan, çevreci baskıların da artması nedeniyle, dünya bor tüketiminde cevherden rafine bor ürünleri-

ne hızlı bir geçiş vardır. Bu durum ise cevher üreticilerinin rafine ürün pazarına daha büyük oranda girmelerini ve rafine ürün kapasitelerini büyük yatırımlar yapmak suretiyle artırmalarının gereğini gündeme getirmektedir. Tüm bu unsurlar bor sahasında çok büyük yatırımlar, sürekli teknoloji yenileme ve dünya çapında bir pazarlamayı içeren komple bir işletmeciliği zorunlu kılmaktadır. Fakat, dünya bor pazarının yapısı nedeniyle bor ürünleri üretim teknolojileri, diğer birçok üründe olduğu gibi kolay ulaşılan teknolojiler değildir. Etibank, bilinçli engellemeler nedeniyle dışarıdan temini mümkün olmayan teknolojileri büyük masraflar yaparak, sınamayanılma yoluyla geliştirmek zorunda kalmış ve bu alanda önemli bir mesafe kat etmiştir. Türkiye'nin rafine ürün üretimi alanındaki ilk yatırımları, Batı Avrupa'nın teknoloji transferindeki ketum tutumu nedeniyle o zamanki Doğu Bloku ülkelerinin nispeten daha geri teknolojilerinin alınması ile gerçekleştirilebilmiştir. Buna rağmen, kurumdaki mühendislerin ve teknik elemanların yaptığı özverili çalışmalar ve üniversiteler ile yapılan işbirliği neticesinde, üretim sorunlarına çözümler getirildiği gibi özgün teknolojilerin geliştirilmesi dahi mümkün olabilmiş, kayda değer bir bilgi birikimi ve deneyim kazanılmıştır.

Bugün yapılması gereken AR-GE çalışmalarını hızlandırmak, gelişen teknolojileri sektörde uygulayarak katma değeri çok fazla olan bor kimyasallarını üretmektir. Bu konuda tüm tarafların işbirliği yapmaları bir zorunluluktur.

Değerli Konuklar

Bilindiği gibi Avrupa Birliği, geçen yıl aldığı bir kararla ülkemizde üretilen bor kimyasallarını "üremeye engel toksik madde" sınıfına sokmuştur. Bu karar sonuç itibarıyla bor pazarımızı daraltan bir karardır. Odamız, 2005 yılında karar aşamasında devletin tüm yetkililerine yazıyla başvurarak bu olayın takip edilmesi gerektiğini, kararın siyasi ve ekonomik nedenlerle verilebileceğini bildirmiştir. İnsan sağlığı söz konusu olduğunda hassas davranmanın normal olduğu, ancak diğer etmenlerin de gözardı edilmemesi gerektiği bir gerçektir. Diğer ülkelerde bor rezervlerinin azaldığı bir zamanda alınan bu kararın iyice irdelenmesi ve müdahil olunması bor pazarımızın korunması açısından önemlidir.

Değerli Konuklar

Sempozyumun belirlenen hedeflere ulaşacağı inancıyla, katkılarını esirgemeyen başta Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Bor Araştırma Enstitüsü Başkanlığı, Osmangazi Üniversitesi Rektörlüğü olmak üzere tüm kamu ve özel madencilik kuruluşlarına, bilim insanlarına, Yürütme Kurulu'na ve emeği geçen herkese Odam ve şahsım adına teşekkür ediyorum.

Mehmet TORUN

Maden Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu Başkanı

4. ULUSLARARASI BOR SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası öncülüğünde, birincisi 2002 yılında Kütahya'da, ikincisi 2004 yılında Eskişehir'de, üçüncüsü 2006 yılında Ankara'da gerçekleştirilen etkinlikler kapsamında "4. Uluslararası Bor Sempozyumu" Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin ev sahipliğinde TMMOB Maden Mühendisleri Odası, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü birlikteliği ile 15-17 Ekim 2009 tarihlerinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezinde gerçekleştirilmiştir.

Sempozyuma 7 farklı ülkeden toplam 384 delege katılmıştır. Sempozyumda 10 adedi yabancı olmak üzere 97 adet bildiri sunulmuştur. Eş zamanlı olarak yapılan sergiye 8 firma ve kurum katılmıştır. Sempozyum kapsamında Kırka Boraks İşletmesine teknik gezi düzenlenmiştir.

4. Uluslararası Bor Sempozyumunun amacı; bor ve uç ürün imalatı konusunda çalışan bilim insanlarının ve mühendislerin, araştırma enstitülerinin, üniversitelerin, sanayicilerin ve ekipman üreticilerinin bilgilerini ve fikirlerini paylaşmak amacıyla bir araya getirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu amaç çerçevesinde Sempozyum süresince; bor rezervleri, rezerv geliştirme ve zenginleştirme çalışmaları, bor kimyasalları ve uç ürünleri üretimi ile kullanımı, bor ürünlerinin değişik alanlarda kullanımı, borun insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkileri konularında bildiriler sunulmuştur.

Üç gün süren Sempozyum'da dile getirilen görüş ve öneriler ana başlıklarıyla aşağıda özetlenmiştir:

Özellikle sanayi devrimiyle artan

hammadde ihtiyacının karşılanması için gelişmiş ülkelerin başka ülkelere ait kaynaklara ulaşma talepleri de hızlanmıştır. Bu amaçla her türlü yolu mübah sayan emperyalist ülkeler savşlar, soykırımlar dahil her yola başvurmuşlar ve başvurumaktadırlar.

Ülkelerin kalkınmaları, refah toplumu olmaları, kaynaklarını verimli ve doğru kullanmaları ile doğrudan ilişkilidir. İnsan kaynakları başta olmak üzere, doğal kaynaklarını planlı bir şekilde değerlendiren ülkeler kalkınma yarışında öne geçmektedir. Bir ülkenin zengin doğal kaynaklara sahip olması önemlidir, ancak bundan daha da önemlisi o kaynakların korunabilmesi ve doğru bir şekilde değerlendirilebilmesidir.

Ülkemiz, bor rezervleri açısından çok şanslı bir konumdadır. Dünya rezervlerinin yaklaşık % 75' nin ülkemizde olmasının yanı sıra kalite ve üretim kolaylığı açısından da önemli bir değere sahip olmamıza karşın bu kaynakların yeterince kullanılabildiği söylenemez.

Bor madeninin çok çeşitli kullanım alanının olması ve gelecekte de daha çok önem kazanacağını bilinmesi stratejik konumunu güçlendirmektedir. Bor pazarı, sınırlı üretici olması ve ürün grubunun birbirlerini ikame edebilme özelliklerinin ürün çeşitlendirmesi gerektirmesi sebebiyle, diğer maden ve metal pazarlarından çok ayrı bir yapıya sahiptir. Bu pazarın, diğer maden veya metal borsalarında olduğu gibi, piyasa şartlarında oluşan fiyatlara göre alım-satım işlemlerinin gerçekleştirildiği bir pazar olarak görülmemesi gerekir.

Ülkemizin sahip olduğu yüksek miktar ve kalitedeki rezervden sağlana-

cak faydanın en üst seviyeye çıkarılabilmek için koşullarını oluşturmak, diğer bir deyişle katma değerleri daha yüksek ürünlere yönelmek büyük önem taşımaktadır. Bugün yapılması gereken, AR-GE çalışmalarını hızlandırmak, gelişen teknolojileri sektörde uygulayarak katma değeri çok fazla olan bor kimyasallarını üretmektir. Bu konuda tüm tarafların işbirliği yapmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Dünya bor tüketiminde cevherden rafine bor ürünlerine hızlı bir geçiş olmaktadır. Bu durum ise cevher üreticilerinin rafine ürün pazarına daha büyük oranda girmelerini ve rafine ürün kapasitelerini büyük yatırımlar yapmak suretiyle arttırmalarını gündeme getirmektedir. Tüm bu unsurlar bor sahasında çok büyük yatırımlar, sürekli teknoloji yenileme ve dünya çapında bir pazarlamayı içeren komple bir işletmeciliği zorunlu kılmaktadır. Bu gerçekler göz önüne alındığında, bor yataklarının üretilmesi ve elde edilen bor minerali ve ürünlerinin pazarlanmasının bir kamu kurumu tarafından yapılması son derece önemlidir. Dağınık ve birbirleriyle rekabet halindeki küçük ölçekli firmalar yerine, üretim, depolama, dağıtım ve pazarlama faaliyetlerinin tek bir elden yürütülmesi bor pazarında fiyatlandırma disiplininin sağlanması bakımından en akılcı yöntemdir.

Halen yürürlükte olan 2840 sayılı yasa ve Maden Kanunu'nun 49. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde

ruhsat hakkı kamu kuruluşumuza ait olan bor rezervleri üzerinde yıllardır oyun oynanmak istenmektedir. Ancak, Odamız başta olmak üzere kamuoyunun duyarlılığı sayesinde istediklerine ulaşamayan belli kesimlerin uygun zamanda bu taleplerini yineleyecekleri de unutulmamalıdır.. Ülkemiz ekonomisi için son derece önemli olan bor rezervlerinin, özellikle karşısında çokuluslu bir tekelin varlığı da göz önüne alındığında, gerek ulusal çıkarlarımız gerekse kamu yararı açısından kamu eliyle işletilmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Bor madenlerinin üzerindeki mülkiyet tartışmalarına artık son verilmelidir.

Yapılması gereken, uç ürün pazarındaki ülke payının süratle arttırılmasına çalışmak olmalıdır. Mevcut pazar payının arttırılması amacıyla, rafine ürün kapasitesinin ve ürün çeşitliliği ile ürün kalitesinin arttırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalıdır. Bor ürünlerinin girdi olarak kullanıldığı sanayi alanlarının gelişmesine yönelik yatırımlar teşvik edilmelidir. Hedef uç ürün pazarları olmalı, bu hedefe ulaşmak için bilim ve teknoloji üretimine yönelik AR-GE çalışmaları teşvik edilmelidir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

YÖNETİM KURULU

18 Ekim 2009, Eskişehir

SAYIN ÜYEMİZ,

Odamızla ilgili işlemlerinizi kimlik ve iletişim bilgilerinizin güncel olması önem arz etmektedir. Lütfen bilgilerinizi güncel tutunuz.

Yönetim Kurulu